

17/05/2021

Estratègies d'orientació i acció tutorial: eines que poden evitar l'abandonament escolar prematur

Avançar cap a unes societats més inclusives i equitatives requereix parar esment als contextos educatius, socials i laborals. A Espanya, la continuïtat en els itineraris de formació i educació dels joves es veu amenaçada per l'alta taxa d'abandó escolar en edats primerenques. Des de l'Àrea de Didàctica i d'Organització Educativa del Departament de Pedagogia Aplicada, lideren el Projecte Orienta4YEL, un programa que advoca per la creació de centres educatius que incorporin estratègies d'acció tutorial i d'orientació dirigides a joves amb el risc d'abandonar els estudis. Les primeres observacions vaticinen uns resultats molt positius.

En el marc del CRIEDO (Centre de Recerca i Estudis pel Desenvolupament Organitzatiu), L'Equip de Desenvolupament Organitzacional (grup EDO) lidera l'Orienta4YEL¹, un projecte europeu competitiu que dóna suport a la inclusió educativa i social dels joves amb risc d'abandonar aviat els estudis; també, la promoció de centres més inclusius, a través de mecanismes d'orientació i acció tutorial que parteixen de la diagnosi dels factors de risc en cada context, de l'establiment de xarxes d'aprenentatge centrades en l'abandonament prematur i de la identificació d'aspectes de lideratge efectiu en les institucions educatives.

La permanència en processos formatius, la continuïtat en itineraris educatius-formatius i l'assoliment en els resultats educatius —independentment de la qualificació obtinguda— són claus per parlar d'inclusió en contextos educatius, socials i laborals. L'abandonament escolar prematur (AET) s'identifica, en aquest context, com un dels factors de risc i vulnerabilitat amb més incidència en els entorns educatius. Les seves conseqüències es tradueixen en societats menys inclusives i equitatives, així com en menors oportunitats individuals i socials dels joves en risc d'AET. No és d'estranyar, doncs, que sigui un dels grans reptes polítics a nivell europeu i estatal, si tenim en compte que Espanya és el país de la Unió Europea amb la major taxa d'AET, registrant en 2019 un 17.3% enfront del 10.2% de la Unió Europea.

Donar suport a la inclusió educativa, social i laboral dels joves en risc d'AET resulta així fonamental sent necessari, en aquest sentit, promocionar centres educatius més inclusius, capaços de desenvolupar mecanismes de permanència (o si es vol, de "retenció") que garanteixin la continuïtat dels nostres joves en itineraris educatius-formatius, especialment crítica en el nivell d'educació secundària (obligatòria i post-obligatòria), on els joves han de triar sobre el seu futur educatiu i professional. Entre els mecanismes de permanència/retenció, s'apunten als processos d'orientació i acció tutorial contextualitzats. El suport a docents, formadors, educadors i líders d'institucions educatives en el disseny, implementació i avaluació d'aquests mecanismes és, per tant, essencial.

En el marc del projecte Orienta4YEL hem dissenyat 13 estratègies d'orientació i acció tutorial —a partir del diagnòstic previ dels factors de risc d'AET en un total de 48 institucions d'educació secundària europees— que, actualment, estem implementant. Les estratègies es centren en el suport a múltiples factors de risc vinculats a l'AET (personals, familiars, institucionals, socials i relacionals), sent les estratègies prioritzades pels centres per a la seva aplicació aquelles centrades en el disseny de plans personalitzats, la mentoria, el establiment de vincles amb la comunitat, el currículum d'orientació, el suport a les transicions educatives i el suport a la construcció i gestió de relacions saludables.

Tot i que encara no tenim resultats evidents —les estratègies estan sent implementades—, intuïm indicadors que fan pensar en el seu impacte positiu en el col·lectiu de joves que hi participen. Per exemple, estem observant un menor absentisme a les aules, una millora del seu benestar emocional, així com una visió més positiva de l'educació-formació que contribueix a la construcció d'una identitat positiva cap a l'aprenentatge. Al mateix temps, considerem que la millora d'aquests indicadors suposa un impacte positiu en la promoció de centres educatius més inclusius i preparats per abordar l'AET.

¹*Projecte Erasmus+ –Key Action 3–, número 604501-EPP-1-2018-1-ES-EPPKA3-IPI-SOC-IN, coordinat pel grup EDO de la Universitat Autònoma de Barcelona. Projecte consorciat: Espanya (UAB), Portugal (IPLeiria), Regne Unit (U. Bath), Alemanya (U. Bremen) i Romania (U. Bucharest)*

Patricia Olmos Rueda

patricia.olmos@uab.cat

Joaquín Gairín Sallán

joaquin.gairin@uab.cat

Universitat Autònoma de Barcelona.

Àrea de Didàctica i d'Organització Educativa del Departament de Pedagogia Aplicada.

Referències

European Commission (2019a). **Assessment of the Implementation of the 2011 Council Recommendation on Policies to Reduce Early School Leaving**. Luxembourg: *Publications Office of the European Union*. Recuperado de: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/72f0303e-cf8e-11e9-b4bf-01aa75ed71a1>

Eurostat (2020). **Early leavers from education and training by sex**. *European Commission*. Recuperado de https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_10/default/table?lang=en

[View low-bandwidth version](#)